

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Demokrasinin, Eşitlik ve Adaletin, Özgürlüklerin Geliştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz Gerekçesiyle Birlikte Ekte Sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Fatma KURTULAN

Ayhan BİLGİN

HDP Grup Başkanvekili

HDP Grup Başkanvekili

GENEL GEREKÇE

Türkiye halkları, AKP hükümetleri döneminde gittikçe otoriterleşen, kuvvetler ayrımını ortadan kaldıran, hukukun üstünlüğü ile özgürlüklerin korunması ilkelerini ters yüz eden çok sayıda politikayla ve bu politikalarla uyumlu olmak üzere hukuki düzenlemelerle yüz yüze bırakılmıştır. 2013'e kadar geçen sürede gerek Ortadoğu gerekse de dünyada ortaya çıkan siyasal, sosyal ve iktisadi gelişmeleri okuyamayan AKP hükümetleri Türkiye'deki siyasal ve sosyal dinamikleri de okuyabilmenin gerisinde kalmıştır. Bu süreçte, 2013 yılındaki Gezi Direnişi, siyasal iktidar için hem bir direnişle karşılaşma hem de demokrasi ve özgürlükleri geliştirme şansını bir arada getirmiştir. Gezi Direnişindeki taleplerin Türkiye'yi ileriye doğru götüreceği gerçekliği siyasal iktidar tarafından kabullenilmemiştir. Gezi Direnişinin demokrasi, eşitlik ve özgürlük taleplerine zor araçlarıyla karşılık veren siyasal iktidar, Türkiye'deki demokrasi taleplerini bir kez daha otoriter politikalarla karşılamıştır.

İlerleyen zaman zarfında Türkiye halklarının en güçlü talebi olan demokratik çözüm ve özgürlüklerin gerçekleştirilmesi, siyasal iktidarın Çözüm Sürecini bitirmesi ile sonlanmıştır. 2015 yılının Nisan ayında İmralı'da başlayan tecrit ve Kürt Meselesinde şiddete dönülmesi bugün içerisinde bulunduğumuz siyasal, iktisadi ve sosyal krizin asıl sebeplerinden birini oluşturmaktadır.

2015 yılından itibaren demokratik siyasetin yargı eliyle tasfiye edilmek istenmesi, belediyelere kayyım atanması, sokağa çıkma yasaklarının ilanı ve söz konusu bölgelerde

yaşananlar başta olmak üzere 2015-2018 yılları arasında Türkiye içerisinde ve Suriye’de yaşananlar toplumsal gerilimi arttırmış, ülke ekonomisini krizin derinliklerine sürüklemiş, siyaset kurumunu içinden çıkılmaz tabloların içerisine sokmuştur.

Söz konusu krizler girdabından kurtulmak için acil olarak ele alınması gerekenlerle ilgili TBMM asli sorumludur. Her ne kadar Türkiye’de sistem değişmiş ve rejim otoriterleşmiş olsa da krizlere karşı önlemler geliştirmenin sorumluluğu ülke halkların en yüksek oranda temsilcisi olan parlamentodadır.

Türkiye’nin içerisinde bulunduğu siyasal, iktisadi ve toplumsal krizlerden çıkmasının yegâne yolu demokrasinin, eşitlik ve adaletin, özgürlüklerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesidir. Bunu gerçekleştirmenin temel yolu kurucu irade olan Anayasa’nın son değişiklikleri de dikkate alarak yeniden yazılmasıdır. Demokratik Anayasa, katılımcı, güçler ayrılığını kati şekilde düzenleyen, merkez-çevre ilişkilerini demokratikleşme lehinde kurgulayan ve denge-denetleme ağırları ile Türkiye’de yaşayan her bir yurttaşı içeren bir anlayışla hayata geçirilmelidir. Ayrıca toplumsal barışı imkânsız hale getirmek üzere yürürlüğe konulmuş olan TMK gibi ceza yasalarının, “gizli” Anayasa olarak işlev görmesinin önüne geçecek derecede demokratik ve barışçıl bir Anayasaya ihtiyaç vardır. Kuşkusuz ki, Anayasanın yeniden yazılması için siyasi iradenin gelişmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra TBMM’nin Türkiye’yi krizlerden çıkarması için yasal düzenlemeler yapması gerekmektedir.

Türkiye’yi krizlerin ve toplumsal gerilimlerin ülkesi olmaktan çıkarmak için ilk elden aşağıda gerekçeleriyle birlikte sunulan düzenlemelerin ivedi şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yürürlükteki yasal mevzuatta demokrasiyi, eşitliği ve ifade özgürlüğü başta olmak üzere tüm özgürlükleri güçlendirmeyi esas alan düzenlemeler Türkiye halklarının demokratik geleceğine önemli katkılar sunacaktır.

**DEMOKRASİNİN, EŞİTLİK VE ADALETİN, ÖZGÜRLÜKLERİN
GELİŞTİRİLMESİ AMACIYLA BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

Türk Ceza Kanunu

MADDE 1- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 299’uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 301 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 53 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 220’nci maddesinin 6 ncı, 7 nci ve 8 inci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 5- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 76 ve 77’nci maddelerinin 4 üncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu suçlardan dolayı geçmişe şamil olmak üzere zamanaşımı işlemez.”

Terörle Mücadele Kanunu

MADDE 6- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Zorla Kaybetme ve Linç Suçları

MADDE 7- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 95 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 95/A maddesi eklenmiştir.

“Zorla Kaybetme Suçu

MADDE 95/A: (1) Zorla kaybedilme; kişilerin devlet otoritesi tarafından ya da devletin sorumluluğu altında hareket eden aktörler olan asker, kolluk kuvvetleri, para militer güçler, sivil polisler, korucular tarafından kaybedilmesi suçunu teşkil eder. Devletin egemenlik alanı içinde yaşayan herkesin yaşam hakkını koruma görevini yerine getiremediği hallerde bu suç oluşur.

(2) Bu suç; kişinin tutuklanmış, gözaltına alınmış para militer güçler ya da devlet güvenlik güçlerince zorla kaçırılmış veya başka yollarla özgürlüğünden yoksun bırakılmış olması, yasa dışı olarak alıkonularak bu hususlar kapsamında kişinin akibeti hakkında bilgi verilmemesi ve kişiye ait bedeninin bulunamaması şeklinde gerçekleşir.

(3) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(4) Zorla kaybetme sonucunda ölüm söz konusu değilse on yıldan on beş yıla kadar ağırlaştırılmış hapis cezası uygulanır.

(5) Zorla kaybetme sonucunda ölüm meydana gelmişse ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

(6) Bu suçtan dolayı zamanaşımı işlemez.”

MADDE 8: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun “İnsanlığa Karşı Suçlar” kapsamında yer almak ve 77 nci madde hükmünün yerine geçmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir. Bundan sonraki madde numaraları birer artarak numaralandırılmıştır.

“Linç;

Madde 77 (1) Bir grubun, bir kişi veya bir topluluğu; siyasi görüşü, etnik kimliği, dini inancı, cinsiyet kimliği, felsefi görüşü ve benzeri nedenlerle ölümle cezalandırmaya kalkması, canına veya malına zarar vermesi, yaşadığı bölgeden göçe zorlaması, yaşama alanına tehdidi ile bu tür davranışları haklı gösteren, destekleyen ve hatta teşvik eden eylem ve söylemler linç suçunu oluşturur. Suç birden fazla kişi tarafından işlenebilen bir suç olup failleri birden fazladır. Buna göre linç fiilinin işlenmesi halinde, failer hakkında on yıldan az olmamak üzere ağırlaştırılmış hapis cezasına hükmolunur. Linç fiilinin işlendiği sırada ortaya çıkan suçlardan dolayı her fail genel hükümlere göre ayrıca cezalandırılır.

(2) Bu suçlardan dolayı zaman aşımı işlemez.”

Kolluk Düzenlemeleri ve İdarenin Sınırlandırılması

Madde 9- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkında genel esaslar

Madde 10-

1. Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

2. Herkes, kamu düzenini ağır şekilde tehlikeye maruz bırakmamak koşulu ile toplantı ve gösterilerini serbestçe belirleyecekleri yer ve mekânlarda gerçekleştirebilir.

3. Mülki amirler, kamu düzenine yönelik açık tehdit bulunması halinde, hakkın özüne dokunmamak koşulu ile toplantı ya da gösterinin güvenlik içinde gerçekleştirilebileceği alternatif açık alanı, bu mümkün değil ise stadyum benzeri yarı açık alanı toplantı ve gösterinin 24 saat öncesinden düzenleyicilere bildirmek ve göstericilerin güvenliğini sağlayacak önlemleri almak zorundadırlar.

4. Hiç kimse, eylemi başka bir suç oluşturmadıkça, sadece herhangi bir toplantı ya da gösteriye katıldığı için suçlanamaz. Bir toplantı ve gösteriye katılmak başka bir suçun unsuru sayılamaz.

MADDE 11- İç Güvenlik Yasası olarak bilinen 27.03.2015 tarih ve 6653 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 12- (1) 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun 16 ncı maddesinin (b) bendinde yer alan “göz yaşartıcı gazlar veya tozlar” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(2) 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’na aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE: Bu kanunun uygulanmasında polisin kişilere karşı boğucu, zehirleyici, göz yaşartıcı gazlar veya tozları kimyasal silah kategorisinde olduğundan dolayı kullanması yasaktır.”

OHAL’in Kalıcı Hale Getirilmesinin Önlenmesi

MADDE 13- 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Seçim Barajı, Milletvekili Dokunulmazlığı ve Kayyum Atamalarının İptali

MADDE 14- 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu’nun 33 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 1 inci cümlesinde yer alan “%10’ unu” ibaresi “%1’ini” şeklinde; 3 üncü fıkrasında yer alan “yüzde onluk” ibaresi “yüzde birlik” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 5275 sayılı ve 13/12/2004 tarihli Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

Ek Madde: “Milletvekili Genel Seçimlerinde milletvekili seçilenlerden; yargılamasına devam edilen, yargılamasına devam olunarak hakkında mahkûmiyet kararı verilenler ile hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunanların hükümlerinin infazı ve mahkûmiyet kararının Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirimi, yasama döneminin sonunda milletvekilliği sıfatının sona ermesine bırakılır. Söz konusu hükümlere dayanarak milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmadıkları öne sürülemez.”

MADDE 16- Yerel yönetimlere kayyum atanmasını düzenleyen 6758 sayılı ve 10.11.2016 tarihli Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Dava Nakillerinin Düzenlenmesi

MADDE 17 - 04.12.2004 gün ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 19 uncu maddesinin 2 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Kovuşturmanın görevli ve yetkili olan mahkemenin bulunduğu yerde yapılmasında dava naklinin gerçekleşmesi için tarafların veya müdafilerinin onayı istenir. Taraflar veya müdafilerin onayı olmaksızın dava nakil edilmez.”

Hasta Mahkûmlar

MADDE 18- 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının 1 inci cümlesinde yer alan “varlığını gösteren” ibaresinden sonra gelmek üzere “nesnel” ibaresi eklenmiş, 3 üncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış, 4 üncü fıkrasında yer alan “iki yıldan” ibaresi “üç yıldan” şeklinde değiştirilmiş ve aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarındaki tedavi ve bakımının iyileşmesini sağlayamayacağı, ceza infaz kurumunda kalmasının hastalığının ilerlemesine sebebiyet vereceği veya artık tek başına ihtiyaçlarını karşılamasının mümkün olmadığı tam teşekküllü devlet hastanesi, eğitim ve araştırma hastanesi, üniversite hastanesi sağlık kurulu tarafından verilen rapor üzerine saptanan şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilemez. Tutuklunun ceza infaz kurumunda tedavi edilmesinin mümkün olduğuna ilişkin tam teşekküllü devlet hastanesi, eğitim ve araştırma hastanesi, üniversite hastanesi tarafından verilen rapora tutuklu veya üçüncü dereceye kadar bir yakının talebi halinde ilk raporu veren hastane dışındaki hakem bir hastanenin sağlık kurulu tarafından tekrar karar verilir.

Tutuklama kararı verilmesinden sonra maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyeceği veya tedavisi, iyileşmesi, bakımının mümkün olmadığı tam teşekküllü devlet hastanesi, eğitim ve araştırma hastanesi, üniversite hastanesi sağlık kurulu tarafından verilen raporla tespit edilen tutuklu sanıklar hakkında tutuklama nedenleri ortadan kalkmış kabul edilerek tahliyelerine karar verilir.

Kararda ilgilinin tabi olacağı yükümlülükler kendisine tebliğ edilir. Şüpheli veya sanık tarafından, tedavi ve bakımın devamı süresince bulunacağı yer Mahkemeye bildirilir.

Şüpheli veya sanığın sağlık durumu sağlık kurulu raporunda belirtilen sürelerde, belli bir süre belirtilmemiş ise altışar aylık dönemlerde, raporu veren sağlık komisyonu veya aynı nitelikteki bir başka sağlık komisyonu tarafından değerlendirilerek ilgili mahkemeye bildirilir. İnceleme sonuçlarına göre iyileştiği belirlenen şüpheli veya sanık hakkında bu maddenin 1 inci,2inci ve 3 üncü fıkrasındaki koşullara göre Mahkemece yeniden bir karar verilir.”

MADDE 19 - 5275 Sayılı Ceza ve güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 16 ıncı maddesinin 3 üncü ve 24.01.2013 gün ve 6411 sayılı kanunla 16 ıncı maddeye eklenen 6 ıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; 24.01.2013 gün ve 6411 sayılı kanunla 16 ıncı maddeye eklenen 5 inci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen geri bırakma kararı; tam teşekküllü devlet hastanelerinin, eğitim ve araştırma hastanelerinin, üniversite hastanelerinin sağlık kurullarınca düzenlenen rapor üzerine infazın yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca verilir. Hükümlünün ceza infaz kurumunda tedavi edilmesinin mümkün olduğuna ilişkin tam teşekküllü devlet hastanesi, eğitim ve araştırma hastanesi, üniversite hastanesi tarafından verilen rapora hükümlü veya üçüncü dereceye kadar bir yakının talebi halinde; kararı veren hastane dışındaki bir başka hakem hastanesinin sağlık kurulu tarafından karar verilir.

Geri bırakma kararı, mahkûmun tâbi olacağı yükümlülükler belirtilmek suretiyle kendisine ve yasal temsilcisine tebliğ edilir. Mahkûmun geri bırakma süresi içinde bulunacağı yer, kendisi veya yasal temsilcisi tarafından ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Mahkûmun sağlık durumu, geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca veya onun istemi üzerine, bulunduğu veya tedavisinin yapıldığı yer Cumhuriyet Başsavcılığınca, sağlık raporunda belirtilen sürelerle, bir süre bulunmadığı takdirde birer yıllık dönemlere göre bu fıkra yazılı usule uygun olarak incelettirilir. İnceleme sonuçlarına göre geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığınca, geri bırakmanın devam edip etmeyeceğine karar verilir. Geri bırakma kararını veren Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, mahkûmun izlenmesine yönelik tedbirler, bildirimin yapıldığı yerde bulunan kolluk makam ve memurlarınca yerine getirilir. Bu fıkra yazılı yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesi hâlinde geri bırakma kararı, kararı veren Cumhuriyet Başsavcılığınca kaldırılır. Bu karara karşı infaz hâkimliğine başvurulabilir.”

“(6) Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya sakatlık nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen hükümlünün cezasının infazı üçüncü fıkra belirlenen usule göre iyileşinceye kadar geri bırakılır.”

“(7) Hükümlünün salıverilmesinin toplum güvenliği açısından tehlike oluşturacağı değerlendirilen hükümlü hakkında denetimli serbestlik hükümleri doğrultusunda yeterli tedbirler alınır.”

Vicdani Ret Hakkının Tanınması

MADDE 20 - 21.06.1927 Tarih Ve 1111 Sayılı Askerlik Kanunun 1. Maddesine şu ibareler eklenmiştir:

- i. Askerlik çağına gelmiş olup kendisini vicdani retçi olarak tanımlayan, ahlaki, vicdani, siyasi, dini ya da benzer gerekçelerle askerlik yapmak istemeyenler, bu durumlarını bağlı oldukları Askerlik Şubesine bildirmeleri ve açıklamaları halinde askere alma işlemine ve askerlik hizmetine tabi tutulamazlar ve bu tutumlarından dolayı haklarında soruşturma açılmaz, ceza verilemez, ekonomik, toplumsal, kültürel, medeni ya da politik hakları açısından herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakılamazlar.
- ii. Vicdani ret hakkından muvazaflık hizmetini sürdürmekte olan er, erbaş, yedek subay, astsubay, subay ve yedekler de yararlanır.

- iii. Savaş ve benzeri hiçbir olağanüstü hal gerekçesi ile bu hakkın kullanımı sınırlandırılmaz.
- iv. Askerlik çağı gelmiş olup vicdani retçi olduğunu açıklayanlardan, askerlik sürecini kamu kesiminde ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütleri veya kamu yararına çalışan sivil toplum kuruluşları ile kamu yararına projelerde çalışarak yerine getirmek isteyenlere, yaşları, öğrenim durumları, mesleki beceri ve yetenekleri dikkate alınarak ihtiyaç görülen yerler arasından kendi seçecekleri yerlerde, tabi oldukları askerlik süresinden daha uzun olmamak kaydıyla, hizmet koşulları bakımından herhangi bir ayrımcılığa uğramadan ve cezalandırıcı nitelikte olmayan kamu hizmeti gördürülür ve bu hizmet çalışma ve sosyal güvenlik kanunun ve ilgili maddelerinin öngördüğü biçimlerde ücretlendirilir, sağlık ve emeklilik sigortası kapsamına dâhil edilir.
- v. Vicdani retçi olduğunu belirten ve hala kamusal bir hizmet yürütmekte olanların bu hizmetleri ilgili askerlik kanunu gereği 'kamu hizmeti' olarak kabul edilir.
- vi. İhtiyaç listesinin koordine edilmesinden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı sorumludur.
- vii. Muvazzaflık hizmetini sürdürürken vicdani retçi olduğunu açıklayan er, erbaş ve yedek subaylara hizmet sürelerinin kalan kısmında yukarıdaki paragrafta belirtilen koşul ve niteliklerde kamu hizmeti gördürülür. Vicdani retçi olduğunu açıklayan yedekler için ise yedeklik hali son bulur.
- viii. Muvazzaflık hizmetini sürdürürken vicdani retçi olduğunu açıklayan astsubay ve subaylar için hizmet süreleri dikkate alınarak ayrıca düzenleme yapılır.
- ix. Ahlaki, vicdani, siyasi, dini ya da benzer gerekçelerle kamu hizmeti dâhil hiçbir şekilde zorunlu hizmet yapmak istemeyen vicdani retçilerin (total retçi) durumu konuyla ilgili sivil toplum örgütleri ve üniversitelerden temsilcilerin de katılımıyla oluşturulacak bağımsız kurullar tarafından değerlendirilerek karara bağlanır. Bu tutumlarından dolayı vicdani retçilerin haklarında soruşturma açılmaz, ceza verilemez, ekonomik, toplumsal, kültürel, medeni ya da politik hakları açısından herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakılamazlar.
- x. Askerlik çağı gelmiş kişiler için askerlik şubeleri, muvazzaflık hizmetini sürdürmekte olan tüm askeri kişiler için bağlı bulundukları birimler tarafından vicdani ret statüsü ve bunu edinme yollarına dair bilgi edinmeleri amacıyla ve ayrımsız olarak herkese yazılı, sözlü ve görsel araçlarla bilgilendirme yapılır.

MADDE 21 - İşbu kanunun 20 inci maddesinin yürürlüğe girmesiyle beraber 22.05.1930 Tarih ve 1632 Sayılı Askeri Ceza Kanunu'nun 45. ve 58. maddeleri ile 26.09.2004 Tarih ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 22 - Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte vicdani retçi olduğunu açıklayanlar için açılmış bulunan Askeri Ceza Kanunu'nun 58., 63., 66., 87. ve 88. maddelerine ya da Türk Ceza Kanunu'nun 318. maddesine göre açılmış ceza davaları bütün sonuçları ile birlikte ortadan kalkar.

GEÇİCİ MADDE- Yasanın yürürlük tarihinden önce vicdani reddini açıklamış, bu açıklamaları ve sonucundaki eylemleri nedeniyle haklarında soruşturma ve kovuşturma yürütülenler ile mahkûmiyet karan verilenler bu Kanunun iv ve viii. bentlerindeki düzenlemelerden muaf tutulur.

Darbe Hafızasının Silinmesi

MADDE 23- Sivil yönetimleri devirmek amacıyla Cumhuriyet tarihi boyunca yapılan darbelerin ve darbe girişimlerinin faillerinin isimleri hiçbir şekilde, kamu kurum ve kuruluşlarına; cadde, sokak, park gibi kamu alanlarına verilemez.

GEÇİCİ MADDE - Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren Cumhuriyet tarihi boyunca yapılan darbe ve darbe girişimlerinde yer alanların isimlerini taşıyan kamu kurum ve kuruluşları ile cadde, sokak, park gibi kamu alanlarının isimleri 3 ay içerisinde yetkili makamlarca değiştirilir.

Alevi inancı ile diğer inançların ibadet yerlerine ibadethane statüsü

Madde 24 - 5244 sayılı İller İdaresi Kanunu'na aşağıdaki madde eklenmiştir:

Madde 12/A) Valiler, köylerde, muhtar ve azaları tarafından talep edilmesi halinde, Diyanet İşleri Başkanlığı gözetim ve denetimi dışında ibadet yerlerinin açılmasını ve ibadetin din ve vicdan hürriyeti kapsamında kamu selametine uygun şekilde yürütülmesinin güvencelerini sağlamakla görevli ve yetkilidirler. Valiliklere yapılan başvuru ile açılan ibadet yerleri vergi ve imar kanunlarının uygulanmasında ibadethane sayılır.

Madde 25 - 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nunun 6'ncı maddesinin a fıkrasına, "...çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları,"ndan sonra gelmek üzere "cemevleri gibi Diyanet İşleri Başkanlığı gözetim ve denetimi dışında ibadet yerleri" ifadesi eklenmiştir.

Madde 26- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun maddesinin a fıkrasına, "...defin ve mezarlıklar"ndan sonra gelmek üzere "cemevleri gibi Diyanet İşleri Başkanlığı gözetim ve denetimi dışında ibadet yerleri" ifadesi eklenmiştir.

Madde 27- 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'a aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

Ek Madde 5 – Bu kanunla düzenlenmiş ibadet yerleri dışındaki ibadet yerleri vatandaşlarca kanunlara uygun şekilde açılabilir. Bunların gözetim ve denetimi valilere ait olup açılması için gerekli katkıları köylerde İl Özel İdareleri, belediyelerde ise Belediye Meclisi ve Başkanları, büyükşehirlerde Büyükşehir Belediye Meclisi ve Başkanları sağlamakla yükümlüdür. Vergi ve imar kanunlarının uygulanmasında bu yerler ibadethane sayılır.

Uluslararası Sözleşmelerdeki Çekincelerin Kaldırılması

MADDE 28- Daha önce diğer maddeleri onaylanmış olan uluslararası sözleşmelerden, çekince konmuş olan;

- a. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara ilişkin Uluslararası Sözleşme'nin 27'inci maddesi,
- b. Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 13'üncü maddesi,
- c. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 17'nci, 29'uncu ve 30'uncu maddesi,
- d. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 nolu Ek Protokol'ünün 2'inci maddesi,
- e. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4'üncü, 6'ıncı, 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu ve 11'inci maddeleri,

üzerindeki çekinceler dahil sözleşmeler bir bütün olarak onaylanarak çekince bulunan maddelerin de yayınlanması için Cumhurbaşkanına yetki verilmiştir.

MADDE 29- Kyoto Sözleşmesi ile Cochobamba Doğa Ana ve Yerli Haklar Bildirgesi bir bütün olarak onaylanarak çekince bulunan maddelerin de yayınlanması için Cumhurbaşkanına yetki verilmiştir.

MADDE 30- Birleşmiş Milletler nezdinde imzaya açılan Uluslararası Ceza Mahkemesinin kurulmasına ve yargı yetkisine ilişkin Roma Statüsü bir bütün olarak onaylanarak yayınlanması için Cumhurbaşkanına yetki verilmiştir.

İnternet Erişim Yasaklarının Demokratik Düzenlenmesi

Madde 31- 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Emeğin Korunması ve Hakların İadesi

MADDE 32- 6356 Sayılı ve 18/10/2012 tarihli Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 63. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Kadına Yönelik Şiddetin Önüne Geçilmesi

MADDE 33 - 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 82 nci maddesinin (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“d) Üstsoya, altsoya, e e veya karde e karşı, eski e e veya e e, ni anlıya ya da eski ni anlıya karşı”

“l) kadınlara kadın olmaları sebebiyle,

m) cinsiyet kimliği ayrımcılığı nedeniyle,

n) ailenin bir ferdi, mağdurla evlilik dışı ilişki yaşayan veya aynı çatı altında yaşayan bir kime tarafından i lenmi se”

“(2) Bu maddenin (d), (l), (m), (n) bentleri kapsamında işlenen suçlarda haksız tahrik hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 34 - 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 86 ncı maddesinin (d) bendi aşağıdaki şekilde deği tirilmi , fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“a) Üstsoya, altsoya, e e veya karde e karşı, eski e e veya e e, ni anlıya ya da eski ni anlıya karşı”

“f) kadınlara kadın olmaları sebebiyle,

g) cinsiyet kimliği ayrımcılığı nedeniyle,

h) ailenin bir ferdi, mağdurla evlilik dışı ilişki yaşayan veya aynı çatı altında yaşayan bir kime tarafından i lenmi se”

“(4) Bu maddenin (a), (f), (g), (h) bentleri kapsamında işlenen suçlarda haksız tahrik hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 35- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 109 uncu maddesinin     nc  fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde deği tirilmi , fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş, maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“e) Üstsoya, altsoya, e e veya karde e karşı, eski e e veya e e, ni anlıya ya da eski ni anlıya karşı”

“g) kadınlara kadın olmaları sebebiyle,

i) cinsiyet kimliği ayrımcılığı nedeniyle,

j) ailenin bir ferdi, mağdurla evlilik dışı ilişki yaşayan veya aynı çatı altında yaşayan bir kime tarafından i lenmi se”

“(7) Bu maddenin (e), (g), (i), (j) bentleri kapsamında işlenen suçlarda haksız tahrik hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 36- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 96 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş, maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“b) Üstsoy veya altsoya, babalık veya analığa ya da eşe, eski eşe veya nişanlıya ya da eski nişanlıya karşı,”

“c) Ailenin bir ferdi, mağdurla evlilik dışı ilişki yaşayan veya aynı çatı altında yaşayan bir kimse tarafından işlenmesi halinde, kişi hakkında üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

“3) Kadına kadın olması sebebiyle veya kişinin cinsel kimliği sebebiyle fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik acı veya ıstırap veren cinsiyete dayalı her türlü eylem bu madde kapsamında değerlendirilir.

4) Bu maddenin (b) ve (c) bentleri kapsamında işlenen suçlarda haksız tahrik indirimi uygulanmaz.”

MADDE 37- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 106 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Bu suçun;

- a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı, eski eşe veya eşe, nişanlıya ya da eski nişanlıya karşı,
- b) ailenin bir ferdi, mağdurla evlilik dışı ilişki yaşayan veya aynı çatı altında yaşayan bir kime tarafından işlenmişse,
- c) kadınlara kadın olmaları sebebiyle,
- d) cinsiyet kimliği ayrımcılığı nedeniyle, işlenmesi halinde, haksız tahrik indirimleri uygulanmaz.”

MADDE 38- 26/09/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 62 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Bu kanunun 82 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d), (e), (f), (j), (l), (m), (n), (o) bentleri kapsamında işlenen suçlarda, 84 üncü maddesi kapsamında işlenen suçlarda, 86 ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında işlenen suçlarda, 96 ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında işlenen suçlarda, 106 ncı maddenin dördüncü fıkrası kapsamında işlenen suçlarda, 109 uncu maddenin üçüncü fıkrasının (e), (g), (i) ve (j) bentleri kapsamında işlenen suçlarda takdiri indirim nedeni uygulanmaz. Bu suçların failleri herhangi bir aftan yararlanamaz.”

MADDE 39- 04.12.2004 gün ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 237 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Kadının kadın olması sebebiyle mağdur olduğu, cinsiyete dayalı her türlü suçtan kadın örgütlerinin de dolaylı zarar görmek suretiyle bu suçlar sebebiyle kamu davalarına katılmaları mümkündür.”

OHAL Komisyonu

MADDE 40- 1/2/2018 tarih ve 7075 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinden sonra aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1: Kamu görevinden, meslekten veya görev yapılan teşkilattan çıkarılan ya da ilişkisi kesilen,

Öğrencilikle ilişkisi kesilen,

Kapatılan dernekler, vakıflar, sendika, federasyon ve konfederasyonlar, özel sağlık kuruluşları, özel öğretim kurumları, vakıf yükseköğretim kurumları, özel radyo ve televizyon kuruluşları, gazete ve dergiler, haber ajansları, yayınevleri ve dağıtım kanallarından,

Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu’na başvuru yapmış olanlarla ilgili karar, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde sonuçlandırılır.

EK MADDE 2: Komisyon karar verirken başvuru sahiplerinin 15 Temmuz darbe girişimine doğrudan katıldığını kanıtlamak zorundadır.

Cezaevlerindeki Disiplin Cezaları ve Tecrit Uygulamalarının Yasaklanması

MADDE 41- 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun aşağıdaki bentleri ve fıkraları kaldırılmış ve ek madde eklenmiştir.

- (1) 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (b), (d), (e), (f) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.
- (2) 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 55 inci maddesinin 1 inci ve 2 nci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.
- (3) 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 83 üncü maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE: (1) Tutuklu veya hükümlü kimse, her ne surette olursa olsun iki defa üst üste aile, yakın ve avukat görüş hakkından mahrum bırakılamaz.

Madde 42 – Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 43 – Bu kanun hükümleri Cumhurbaşkanlığınca yürütülür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1 – Cumhurbaşkanına hakaret adı altında düşünce ve ifade özgürlüğünün engellenmesinin önüne geçilerek ceza yasası demokratikleştirilmiştir.

Madde 2 – Düşünce ve ifade özgürlüğünün sağlanması için ceza yasası demokratikleştirilmiştir.

Madde 3 – Demokratik siyasetin önünde engel olan düzenleme kaldırılmıştır.

Madde 4 – Örgüt üyesi olmayan kişileri örgüt üyesi gibi cezalandırma ve düşünce ile ifade özgürlüğünü engelleme düzenlemeleri, Türkiye’deki adalet ve demokrasiyi ciddi manada zedelemektedir. Madde ile adalet ve demokrasiyi zedeleyen maddeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 5 – Soykırım ve insanlığa karşı işlenmiş suçların geriye doğru yargılanabilmesi mümkün hale getirilmiştir.

Madde 6 – “Gizli” Anayasa olarak işlev gören ve Türkiye’de demokrasi, adalet ve özgürlükleri iptal eden TMK kaldırılmıştır.

Madde 7 – Zorla kaybetme suçu tanımlanarak yasal mevzuata dâhil edilmiştir.

Madde 8 – Linç suçu tanımlanarak yasal mevzuata dâhil edilmiştir.

Madde 9 - 2911 sayılı Toplantı Gösteri Yürüyüşleri kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 10 – Toplantı, gösteri ve yürüyüşlerini düzenleyen demokratik mevzuat oluşturulmuştur.

Madde 11 – İdareye aşırı yetki vererek demokratik yaşamı kesintiye uğratan İç Güvenlik yasası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 12 – Göz yaşartıcı gazlar veya tozların kullanılması yasaklanmıştır.

Madde 13 – OHAL’i kalıcı hale getiren kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 14 – Seçim barajı yüzde 1’e indirilmiştir.

Madde 15 – Milletvekillerinin tutuklanmasının önüne geçilmiştir.

Madde 16 – Yerel yönetimlere kayyum atama yetkisi iptal edilmiştir.

Madde 17 - Davaların nakillerinin yapılabilmesi için yargılananların ve müdafilerinin onayı zorunlu hale getirilmiştir.

Madde 18 – Hasta mahkûmların salıverilebilmesi için düzenleme yapılmıştır.

Madde 19 - Hasta mahkûmların salıverilebilmesi için düzenleme yapılmıştır.

Madde 20 – Vicdani ret hakkı tanınmıştır.

Madde 21 – Vicdani ret hakkına ve vicdani ret beyanına ceza öngören yasalar düzenleme kaldırılmıştır.

Madde 22 – Vicdani ret açıklandığı için başlatılan takibatlar iptal edilmiştir.

Madde 23 – Darbe hafızası kamusal alandan silinmiştir.

Madde 24 – Cem evleri başta olmak üzere ibadethanelere yasal statü tanınmıştır.

Madde 25 – Cem evleri başta olmak üzere ibadethanelere yasal statü tanınmıştır.

Madde 26 – Cem evleri başta olmak üzere ibadethanelere yasal statü tanınmıştır.

Madde 27 – Cem evleri başta olmak üzere ibadethanelere yasal statü tanınmıştır.

Madde 28 – Uluslararası sözleşmelerdeki çekinceler kaldırılarak demokratikleşme sürecine ivme kazandırılmıştır.

Madde 29 – Doğanın ve Yerli halkların korunması için ilgili uluslararası sözleşmelerde bulunan çekinceler kaldırılmıştır.

Madde 30 – Uluslararası Ceza Mahkemesinin kurulması ve işlemesi düzenlenmiştir.

Madde 31 – İnternete erişimin yasaklanması engellenmiştir.

Madde 32 – Emeğin korunması ve hakların iadesi düzenlenmiştir.

Madde 33 – Kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı düzenleme yapılmıştır.

Madde 34 - Kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı düzenleme yapılmıştır.

Madde 35 - Kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı düzenleme yapılmıştır.

Madde 36 - Kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı düzenleme yapılmıştır.

Madde 37 - Kadına yönelik şiddeti önlemek amaçlı düzenleme yapılmıştır.

Madde 38 – Kadına yönelik şiddet suçlarında indirim uygulanmaması düzenlenmiştir.

Madde 39 – Kadına yönelik şiddetin yargı konusu olduğu durumlarda kadın örgütlerinin yargılama sürecine katılması düzenlenmiştir.

Madde 40 – OHAL İnceleme Komisyonu işleyişi düzenlenerek darbe girişimine ve şiddet olaylarına doğrudan katılım şartı düzenlenmiştir.

Madde 41 – Cezaevlerinde uygulanan tecrit yasaklanmıştır.

Madde 42 – Yürürlük maddesidir.

Madde 43 – Yürütme maddesidir.

